

Podatci o Luki st. Sučiću (1648. – 1705.) i Luki ml. Sučiću (1711. – 1747.)

Prinos i teorijsko-metodološki pristup proučavanju povijesti obitelji Sučić

Vladimir Nimčević*

Sažetak

Uradak predstavlja rezultat višemjesečnog istraživanja dokumenata iz arhivskih fondova u Povijesnom arhivu Subotica i Arhivu Vojvodine u Novom Sadu. Njegova je namjena znanstvenoj i široj javnosti približiti izvore koji se tiču povijesti obitelji Sučić do konca prve polovice 18. stoljeća. U prvi plan ovog historiografskog promatranja stavljena su dvojica, može se reći, najistaknutijih članova ove obitelji – Luka st. Sučić (1648. – 1705.) i Luka ml. Sučić (1711. – 1747.), od kojih je prvi bio prvim kapetanom subotičkog vojnog šanca, a drugi praktički njegovim posljednjim. Istodobno, čini se skromni pokušaj da se borbe Dalmatina (Hrvata) protiv Turaka na prostoru Bačke i šire (Banata i Srijema) na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće stave u širi povijesni kontekst, na koje su utjecali događaji od velikog povijesnog značaja (pad Niša i Beograda 1690. godine).

Ključne riječi: Arhiv Bačko-bodroške županije, Bačka, fond Vojnici od Bajše, Sučići

Umjesto uvoda

Doseljenjem u tek oslobođenu Bačku koncem 17. st. i pristajanjem uz stranu Habsburgovcima, Sučići su, bez dvojbe, izišli iz povijesnog mraka, koji se s turskim osvajanjima nadvio nad njihovom pradomovinom. Darežljivost prema subotičkim franjevcima osigurala im je mjesto ne samo u kripti njihovog samostana (Sekulić 1978, 45) nego i u njihovoj kućnoj povijesti.¹ Stoga nećemo mnogo pogriješiti ako

---

* prof. povijesti, Subotica

¹ Archivium religiosae domus szabatkiensis Fratrum minorum provinciae Hungaria Sanctissimi Salvatoris ab anno 1692 conscriptum & descriptum et compilatum opera p. Danielis Zavodski professoris synthaxis anno 1751.

kažemo da su prvi historiografi ove obitelji zapravo pateri Franjevačkog samostana u Subotici.

Podatke o Sučićima iz Ljetopisa Franjevačkog samostana u Subotici objavio je kalački kanonik Ivan Antunović (1815. – 1888.) u svojoj *Razpravi o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih* (1882.) (Antunović 1882, 96-97). U cjelini gledano, njegov spis prije se može usporediti s prigodnom *Raspravom o srpskom narodu* (lat. *Dissertatio de gente serbica*) iz 1790. godine, u kojoj se na sličan način (s ciljem opravdanja političkih zahtjeva) prikazuje sudbina i podcrtava značaj Srba u Ugarskoj, nego s njoj suvremenim historiografskim studijama. To, naravno, nikako ne znači da ona nije vrijedna referiranja. Naprotiv. Iskustvo pokazuje da Antunovićevo navodi postaju mnogo jasniji nakon što se prethodno prouče izvori koje je koristio. Ako ništa drugo, Antunović je prvi postavio teorijsko-metodološki okvir za istraživanje povijesti bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (Antunović 1882, 4-5).

Na način svojstveniji kritičko-pozitivističkoj historiografiji, Sučić je tematizirao subotički monograf István Iványi (1845. – 1917.). Njegova dvotomna *Povijest slobodnog kraljevskog grada* (mađ. *Szabadka szabad királyi város története*) iz 1886. odnosno 1892. godine, donosi obilje podataka o ovoj plemenitoj obitelji iz dokumenata različite provenijencije (Franjevački samostan u Subotici, Magistrat vojnog šanca/privilegiranih kraljevsko-komorskog grada/slobodnog kraljevskog grada Subotica, Bačka županija, Dvorsko ratno vijeće) i predstavlja i danas referentno štivo za ranu modernu povijest Subotice.

Pomoćni bilježnik u Pačiru, samouki povjesničar i urednik znanstveno-popularnog časopisa *Bač-Bodrog* (mađ. *Bács-Bodrogh*),² Ödön Dudás (1852. – 1889.) služio se podacima iz pismohrane pačirskog ogranka obitelji Sučić za pisanje svoje „Povijesti grada Subotice“ (mađ. *Szabadka város története*), koja je tiskana tek 1991. godine (Dudás 1991, 81; Magyar 1991, 7). Njegov brat Gyula Dudás (1861. – 1911.) objavio je u *Godišnjaku povijesnog društva Bačko-bodroške županije* (mađ. *A Bács-Bodrog vármegyei Történeti Társulat Évkönyve*) za 1893. godinu popis plemenitih bačkih obitelji. Ondje navodi najznačajnije predstavnike obitelji Sučić od Luke st. Sučića do Károlya Szucsitsa,³ uključujući đakovačkog biskupa Pavla Matiju Sučića (1767. – 1834.) te donosi osnovne podatke o njima.

Znatni pomak u istraživanjima kako povijesti Franjevačkog samostana u Subotici, tako i obitelji Sučić, koje se često međusobno prepliću, učinio je hrvatski akademik Ante Sekulić (1920. – 2016.), rodom iz Kaponje,⁴ svojom knjigom *Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici* (1978.), koja predstavlja rezultat njegova istraživačkog rada u arhivu dotične ustanove (Sekulić 1978, 8).

² Pun naslov glasi *Bač-Bodrog. Tromjesečni časopis iz oblasti lokalne povijesti, etnografije, statistike i arheologije* (mađ. *Bács-Bodrogh: évnegyedes folyóirat a helytörténelem, népmismeret, statisztika és a régészet köréből*). Izlazio je od 1878. do 1879. godine.

³ Od 1832. do 1838. bio je županijskim tužiteljem (mađ. *megyei ügyész*), a nakon toga septemvirom (Dudás 1893, 128-129).

⁴ Zaselak Tavankuta na Somborskoj cesti između Bajmaka i Subotice.

Subotički arhivisti Gáspár Ulmer (1915. – 2002.) i László Magyar (1937. – 1998.) rasvijetlili su svojim brojnim historiografskim prinosima,⁵ temeljenim na arhivskom gradivu, mnoge do tada nepoznate ili nedostatno poznate segmente povijesti Subotice, uključujući i povijest obitelji Sučić, pruživši tako i pouzdan putokaz i čvrstu osnovu za daljnja istraživanja. To, razumije se, ne bi bilo moguće bez prethodnog sređivanja fonda Vojnici od Bajše, u čemu je Ulmer imao ne malu zaslugu (Ulmer 1986, 323; Grlica 2003, 78-79; Segedinčev, Veljanović 2012, 27).

Nešto podataka o Sučićima (iz Bečkog državnog arhiva) objavio je član SANU Slavko Gavrilović (1924. – 2008.).

U najskorije vrijeme znanstvenu pozornost Sučićima je posvetio dr. sc. Robert Skenderović (r. 1972.), viši znanstveni suradnik u Hrvatskom institutu za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje. Temeljem rezultata starijih (Ödön Dudás, Istvan Iványi i dr.) i novijih historiografskih istraživanja (László Magyar, Slavko Gavrilović i dr.), te arhivske građe različite provenijencije, prikazao je povijest ove obitelji od konca 17. st. do 1743. godine, kada je ukinut vojni šanac Subotica (Vidi poglavlje „Bunjevačko ratničko plemstvo“ u njegovoj knjizi: *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca): Od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske*, Subotica-Slavonski Brod 2017., str. 123-137).

Skenderović je uočio i riješio neke probleme koji u znanosti nisu uopće uočavani. Primjerice, dugo se bez ikakve skepse vjerovalo da je Luka st. Sučić bio subotički kapetan sve do 1714. godine, kada je na taj položaj stupio Ilija Sučić (Skenderović 2017, 133). Tako Gavrilović piše: „Prvi kapetan subotičkih graničara bio je pomenuti Luka Sučić, koji je ovu dužnost obavljao do 1714. godine. On se rodio u mestu Albana u Bosni oko 1648. gde mu je otac vojevao, a i on je tamo deset godina četo-vao pre nego što je sa narodom došao u Suboticu“ (Gavrilović 2008, 22). Ovo zvuči čudno tim prije što se zna da je Gavrilović otkrio izvor koji navodi na drukčiju pretpostavku. Na njega je ukazao Skenderović: „Dugo se nije znalo kako je i kada Luka završio svoj život. No, dokument koji je 2005. objavio akademik Slavko Gavrilović otkriva da Luka Sučić već u siječnju 1706. više nije bio živ. Nije poznato tko je bio subotički kapetan nakon njegove smrti, u razdoblju od 1706. do 1714. godine, a 1714. kao kapetan se pojavljuje Ilija Sučić“ (Skenderović 2017, 125, 131).

Teorijsko-metodološki okvir istraživanja

Povijest obitelji Sučić od doseljenja u Bačku do prve polovice 18. st. može se rasvijetliti samo u glavnim crtama. Usprkos naporima gore spomenutih autora, ni do danas nam mnoge pojedinosti u svezi s ovom obitelji nisu poznate. Podatci o njoj rasuti su po arhivima u Beču, Budimpešti, Novom Sadu i Subotici. Ondje će se uzeti u obzir samo gradivo iz Povijesnog arhiva Subotice (PASu) i Arhiva Vojvodine (AV),

⁵ Podatke o Sučićima Gáspár Ulmer je objavio u napisima u *Subotičkim novinama*, te studiji *Posed Bajša, spahije i kmetovi: 1751. – 1849.* (1986.), a László Magyar u radnji „Ivan Sučić, prvi subotički gradonačelnik“ (mađ. Szuchich János, az első szabadkai polgármester) (1996.) i monografiji „Ilustrirana povijest Subotice“ (mađ. Szabadka képes történelme) (2004.).

preciznije rečeno: dokumenti iz fonda Vojnici od Bajše (F.1), odnosno iz Arhiva Bačko-bodroške županije (F.2).

Povijesni arhiv Subotice pruža samo osnovne podatke o obitelji Sučić, koje treba provjeriti i nadopuniti podacima iz arhiva drugih ustanova u gradu ili izvan njega. Uostalom, i sama povijest Subotice se može pratiti u kontinuitetu tek od 1743. godine. Naime, te je godine, 31. srpnja, Gradsko poglavarstvo (lat. Magistratus) kao jedan od svojih prioriteta navelo osiguranje jedne prostorije specijalno namijenjene za čuvanje važnih dokumenata (arhiv): „Pošto obično svako poglavarstvo ima općinsku kuću, i to pogodnu za obavljanje kako javnih, tako i privatnih poslova, stoga je predloženo ovom Poglavarstvu da si osigura neko zgodno mjesto na kojem bi tijekom vremena moglo izgraditi općinski dom sa najmanje dvije, ili tri prostorije, a posebno jednu takvu, gdje bi se vršila zatvorena suđenja i čuvali spisi i druge stvari vrijedne čuvanja“.⁶ Do tada je franjevačka rezidencija bila jedina ustanova u gradu s ustrojenim arhivom, ako zanemarimo privatne arhive pojedinih važnih obitelji, od kojih je vrlo malo originalnih dokumenata dospjelo do nas.

Arhiv Vojvodine čuva nekoliko dokumenata o Sučićima iz razdoblja 1688. – 1755., od kojih će ondje biti riječi o ostavinskoj raspravi između Luke Sučića i Luke Vojnića (AV F.2, 19/d. 1745.). Zapisnik Bačko-bodroške županije, koji također sadrži podatke o pojedinim članovima obitelji Sučić, za širi krug istraživača nije dostupan u originalu, nego u mikrofilmu iz 80-ih godina prošloga stoljeća, koji je danas nepraktičan za uporabu.

Plemićka povelja Luke st. Sučića (1690.)

Poslije niza austro-turskih ratova, vođenih tijekom 16. i 17. st. s promjenljivom srećom, najzad je 1683. godine kod Beča došlo do promjene odnosa snaga u korist Austrije. Iz događaja koji su nakon toga uslijedili, javio se Luka Sučić (1648. – 1706.). Rođen u Albani u Bosni (Bila kod Livna), borio se u Velikom bečkom ratu (1683. – 1699.) na strani Austrije i za to je od ugarskog kralja i sveterimskog cara Leopolda I. (živio 1640. – 1705.) nagrađen plemićkom poveljom izdanom 4. lipnja 1690. godine u Laxemburgu. Plemićkim diplomama su nagrađeni i njegovi suborci: Dujam Marković, kapetan u Somboru i Đuro Vidaković, kapetan u Baču, također zbog zasluga u ratu (Skenderović 2017, 124).

Sadržaj plemićke diplome Luke st. Sučića nam je poznat samo iz prijepisa, koji je 1909. godine izradio Josip Vojnić, izdanak plemenite obitelji Vojnici od Bajše, prema originalu, koji se tada nalazio u vlasništvu Adrien Szucsich, supruge Gyule Birkássa (eredeti pléhtokban Birkáss Gyuláne Szucsich Adrienne tulájdónában Sza-

⁶ PASu F.261.1.pag. 1: „Cum ubique Mag[ist]ratus soleant Domos Communes, et quidem pro publicis, tam, quam etiam privatis pertractandis Idoneas habere, itaque projectatur huic Magistratui, ut sibi de aliquo comodo loco provideat, in quo Domum Comunitatis ad minus cum duobus, aut tribus Cubicellis successu temporis extruere possit, et specialiter unam tale, ubi Judicia secreta tractari, ac scripta, nec non alia, quae conservatione indigerent asservarent. Tabula cui assidebunt, semper crux apposita heabeatur.“

badkán, 1909) (PASu F.1.40.VI/5.117. pag. 104-107; PASu F.1.40.VI/5.116. pag. 115-117). Ona je možda posljednji izdanak ove plemenite obitelji, koje danas više nema u Subotici.

U ekspoziciji navedene povelje ukratko je objašnjeno u čemu se sastoje zasluge Luke st. Sučića:

„(N)aime, odmah od početka žestokih borbi u našem Kraljevstvu Ugarskoj pa do sada nalazio se u našoj vojnoj službi, koju je obnašao korisno i učinkovito, ne obzirući se na neugodnosti zimskog i ljetnog vremena, često i riskirajući život i svoj imetak, ali, vrativši i druge koji su živjeli pod osmanskim jarmom i vlašću, koja je prema nama i cijelom kršćanstvu najneprijateljskije raspoložena, na privrženost i odanost nama, te dobivši zaduženje da brani naš Subotički kapetanat, zajedno s niže spomenutom braćom i prije spomenutima, koje je vješto vratio na vjernost nama, sve do sada je vjerno i stalno pokazivao i dokazivao vjernost, te obećava da će je i ubuduće pokazivati i dokazivati jednakom vjernošću i postojanošću.”⁷

Svjedodžba baruna Nehema (1690.)

Prije nego što je nagrađen plemićkom diplomom, Luka st. Sučić je sigurno morao dobiti preporuku od austrijskih zapovjednika. Tako je potpukovnik Dietrich Heinrich von Nehem 12. svibnja 1690. godine izdao svjedodžbu dalmatinskim vođama Dujmu Markoviću, Đuri Vidakoviću i Luki Sučiću. Ondje se kaže da su oni zajedno s ljudima pod svojim zapovjedništvom, konjanicima i pješacima, u vrijeme njegova zapovjedništva u Segedinu, četiri godine u svim prigodama vjerno služili Njegovo carsko veličanstvo, usprkos tome što su provodili teške dane na položajima na kojima su bili raspoređeni (u Subotici, Martonošu i drugim mjestima). Stoga nije htio, niti je mogao odbiti njihovu molbu da im izda napismeno potvrdu o njihovu dobrom držanju, nego je drage volje priopćio istinu. I ovaj je dokument dospio do nas u prijepisu, koji je Josip Vojnić načinio 1910. prema originalu iz arhiva obitelji Vidaković u Mirgešpusti (Mirgeš/Ljutovo) (Eredetiye, teljesen ejo, Vidakovich N. tulajdonában Mérgespusztán):

Nach dem dje gegenwertige drey Baciensische Haupt=Leüth, alss Marcovich, Vidacovich Uundt Lucas Suchiz samb ihren Underhabenden Leüthen zu pferdt Uundt fues Zeit wehrenden meinen Commando zu Segedin sich in dero Röm: Käy: May: Kriegsdiensten in die 4. Jahr lang Unangesehen dass ihnen schwer gefallen die zeit

⁷ [S]ignanter autem a primis statim ferventium adhuc in Regno n[ost]ro Hungariae Bellorum motibus, servitÿs n[ost]ris militaribus assistens, ea utiliter et cum effectu, contemptis brumalium aestivorum tempor[um] incommoditatibus saepe etiam cum discrimine vitae, fortunarumq[ue] suar[um], promovendo; Sed & alios sub lugo, Potestateq[ue] Ottomannica, nobisq[ue] et toti Christianae Reipublicae inimicissima, existentes, ad devotionem, fidelitatemq[ue] n[ost]ram reducendo, in Officio Praesidÿ n[ost]ri Szabachien[is] Capitaneatus constitutus, una cum Fratribus suis infranotatis, praetactisq[ue] ad fidelitatem n[ost]ram dextere reductis, in praesentiar[um] usq[ue] fideliter & constanter exhibuit ac impendit, & imposterum quoq[ue] pari fidelitatis constantia sese exhibiturum, ac impensurum pollicetur.

über in ihren angewiesenen posten zu Sabatca Martinos Und andern orten zu Subsistirn, sich demnach in allen Begewenheiten Jederzeit aufrichtig, Getreust, Gebrauchen Lassen, also dass Ich an Ihnen neben andern Herr Generaln Uundt also Gleichen Kriegs Officire ein satsambes geniog (?) gehabt Und getrag, Uundt sie aber wegen ihres Wohlwehaltens mich Um(b?) eine schriftliche Attestation erbetten Und ersucht, welches Ich ihnen nit abschlag wollen noch können, sondern der Warheit nach Guetwillig mit getheilt.

Dessen zu Urkhundt, bezeigt diies mein angebohrnes hierunden gesteltes Pötttschafft ferttigung Und nahmen Undschrift. Geben Wienn dn 12 May 690

Dero Röm: Kay: Mây: dess Löbl. Graf P. Caunizischen Regiments zu fues bestelter Obrister Leidenand D. H. v. Nehem (C. P.)

(PASu F.1.40.VI/5.116. pag.100; PASu F.1.41.VI/5.123. pag.79).

Svjedodžba grofa Leopolda Herbesteina (1691.)

Priznanje za vojne zasluge Luka st. Sučić dobio je i od potpukovnika i privremenog zapovjednika Segedinskog okruga grofa Leopolda von Herbersteina, koji je njemu i njegovom sunarodnjaku i suborcu bačkom kapetanu Đuri Vidakoviću, 15. svibnja 1691. godine izdao svjedodžbu o njihovoj vjernoj službi. Naime, njih su dvojica veoma često pravili velike racije protiv „neprijatelja kršćanskog imena“, zalijećući se sve do Beograda pod Srijemom i okolice Temišvara.⁸ Ne samo što su pljačkali Turke i Tatare koji su prelazili u Sentu, Bečej i Srijem na zimovanje, nego su razbili njih i nekog pašu po imenu Sijarto.⁹ Iz pohoda su se često vraćali s mnoštvom zarobljenika. Veći dio života proveli su izvan svojih domova, u boju i na straži. Ovaj dokument nam je, kao i prethodni, sačuvan u prijepisu, koji je Josip Vojnić 1910. godine načinio prema originalu iz arhiva obitelji Vidaković u Mirgešu (Eredeti, elég jó állapotban. Vidákovich N. tulajdonában Mérgespusztán).¹⁰

⁸ Ondje je vjerojatno riječ o događajima iz druge polovice 1690. i prve polovice 1691. godine. Tada se uslijed neuspjeha austrijske vojske na fronti u Srbiji (Beograd i Niš) Bačka našla ugrožena ne samo s istoka, nego i s juga. Naime, Beograd, koji je poslije više od jednog i pol stoljeća oslobođen 6. rujna 1688. godine turske vlasti, već 8. listopada 1690. godine ponovno je pao pod istu, nakon gotovo dva mjeseca opsade (od 16. i 17. kolovoza). Turci međutim, po svom davnšnjem običaju, nisu usredotočili sve svoje snage na opsadu Beograda, nego su dio svojih aktivnosti prenijeli iza linije fronte, šireći teror po Banatu i Srijemu (Ninković 2016, 124-125).

⁹ Sasvim je moguće da je ondje riječ o Sijartu Huseinu begu, kome je veliki vezir Mustafa-paša Ćuprić (1637. – 1691.) po zauzeću Niša, Smedereva i Beograda naredio da prosljedi u Temišvar vijest o tome (Szentkláray 1913, 14).

¹⁰ Istoga dana je Nehem za ista djela izdao svjedodžbu i Dujmu Markoviću i njegovom sinu Đuri. Nju je srpski akademik Slavko Gavrilović našao u austrijskom Ratnom arhivu (HKA Hoff. Ungarn, r. No 811, fol. 426), ali je nije integralno objavio, nego prepričao: „U toku zime 1690/91. njih dvojica (Dujam Marković i njegov stariji sin Đuro – primj. V. N.) češće su proterivali Turke i Tatare iz Bačke i Srema, pobili ih mnoge, pa i pašu Siarta, i doveli mnoge zarobljenike, zbog čega ih je

Sacr(atissi)mae cesariae Regiaeq(ue) Ma(jes)t(a)tis Cubicularius, Inlcyti Souchesiani Regiminis Vice Colonellus, & pro tempore Commendans Districtus Szegedinensis Leopoldus Comes ab Herberstein

Recognosco tenore p(rae)sen(tiarum) et attestor, quod praesentium Exhibitores Georgius Vidakovich Vaccien(sis) & Lucas Szuchich Szabakiensis Capitanei, contra Christiani nominis hostem Turcam, sub Szirmio Bilgrad, et Circa Temesvarinum usq(ue) excurrando, magnas prurptiones Ejd(em) hosti, jn commoda Saepissime intulisse, ac etiam propter ejusmodi Suae M(aje)s(tati) Sacr(atissi)mae exhibita fidelitatis obsequia, universor(um) Bonor(um) Substantiarum(que) Suar(um) ex tn . . . . racturam (prazninu u tekstu je ostavio Josip Vojnić – primj. V. N.), ruinamq(ue) per Belgradi amissionem passos fuisse,¹¹ ad Sintam porro Becham, et Szirmium ad hybernia transeuntes Turcas, ac Tartaros non solum Saepissime expilasse, verum etiam tam illos, quam quondam Bakam, Szyárto dictum concusisse, et frequenter cum Copia etiam Captivor(um) rediisse et Vit(a)e majori ex parte extra Lares Suas, in meris velitationibus, ac excubys consumpsisse. Quapropter ob recensita illor(um) fidelia Servitia, Eosd(em) eo magis, & merito, quibus competit recommendandos duxi. Szegedini 15 Dje May A(nn)o 1691

Leopold Co(mes): ab Herberstein

(PASu F.1.40.VI/5.116. pag.101; PASu F.1.41.VI/5.123. pag 83).

Valja ukazati na upadljivu sličnost u prikazivanju događaja između Herbersteinove svjedodžbe o vjernosti Luke Sučića i Đure Vidakovića iz 1690. godine i kasnije svjedodžbe majora Marka Markovića o svome djedu Dujmu Markoviću iz 1748. godine, koju je srpski akademik Slavko Gavrilović pronašao u austrijskom Ratnom arhivu (HKA Hoff. Ungarn, r. Nr. 811, Juni 1748. fol. 405-406) i objavio u *Zborniku Matice srpske za istoriju*: „(E)recto nihilominus Animo, haud dispari quam prius Zelo jam ad Szintam, jam ad Becham, in Syrmio Turcis grassantibus depopulationes anteventendi studio multum infestus liberiores procuriones impedivit, Bassam Sziarto cognominatum una cum ejus copys profligavit, et vix Occasio fuit, qua non in palmam velitationura suarum laudabiliter peractarum Turcico sanguine cruentas manus curam Captivis ad notitiam Domini Comitum Leopoldi olim a Herberstein retulisset“ (Gavrilović 2000, 133). Iz ovoga se nameće zaključak da se Marko Marković u sastavljanju gore navedene svjedodžbe vjerojatno služio starijim predloškom, koji je zacijelo sadržajno identičan Herbersteinovoj svjedodžbi Luki Sučiću i Đuri Vidakoviću.

15. maja 1691. komandant Segedinskog okruga, potpukovnik grof Leopold Herberštajn, posebno preporučio svojim pretpostavljenima“ (Gavrilović 1992, 10).

¹¹ Usporednom analizom sa svjedodžbom koju je Herberstein istoga dana (15. svibnja 1691.) izdao Dujmu Markoviću i njegovu sinu Đuri ustvrđeno je da dio koji nedostaje glasi: „extremam jacturam ruinamque per Belgradi amissionem passos fuisse“ (PASu F.1.30.VI/5.54. pag. 4). Iz ovoga, dakle, proizlazi da je padom Beograda (listopada 1691.) dalmatinskim vodama zbog poslušnosti i vjernosti, koje su pokazali ugarskom kralju i svetorimskom caru Leopoldu I., stradao sav njihov imutak.

Svjedodžba patera Ivana Nagya (1699.)

Za ratne zasluge Luka st. Sučić i njegovi suborci (Đuro Vidaković i Dujam Marković) dobili su priznanje i od patera Ivana (Jánosa) Nagya, stvarnog definitora Provincije Presvetog Spasitelja. On im je, naime, 30. svibnja 1699. godine u Beču izdao svjedodžbu koju je Josip Vojnić prepisao 1910. godine prema primjerku iz arhiva obitelji Vidaković u Mirgešu (Eredetije, teljesen állapotban. Vidakovich N. tulajdonában Mérgespusztán) (PASu F.1.40.VI/5.116. pag.102; PASu F.1.41.VI/5.123. pag. 86). Slijedi tekst svjedodžbe u prijevodu na hrvatski:

„Ja dolje potpisani dajem na znanje i svjedočim sadržajem ove isprave, naznačujući svima kojih se tiče, da su se najviđeniji Dalmatini – plemenita i ugledna gospoda: bački kapetan Đuro Vidaković, subotički kapetan Luka Sučić i somborski kapetan Dujam Marković sa svojim sinom Đurom – zajedno sa svim suborcima koje imaju pod sobom, kako konjaničkog, tako i pješačkog reda, prethodnih godina, točnije oko 1685., 1686., 1687. i 1688. godine, unutar granica Kraljevstva (Ugarske – primj. V. N.), za vrijeme moga gvardijanstva u Segedinu, s čvrstom vjernošću prema Njegovom Presvetom Veličanstvu, borili danju i noću protiv najgorih neprijatelja gore spomenuta Njegova Veličanstva, ne štedeći ni život, ni krv, ni čast, gubeći sav svoj imutak i pokazujući neprestano i postojano neumrljanu vjernost. Pritom su se trudili ne samo uvećati napore Otadžbine, već i svim silama obraniti Slavnu Svetost Našeg Premilostivog Gospodina i Austrijske kuće. To svjedočim pečatom i svojeručnim potpisom. U Beču 30. svibnja 1699. godine. Fra Ivan Nagy, stvarni definitor Provincije Presvetog Spasitelja“.¹²

Svjedodžba baruna Nehema (1699.)

Skoro deset godina nakon prve (makar nama poznate) svjedodžbe izdane svoj trojici dalmatinskih vođa, barun von Nehem, pješađijski pukovnik i zapovjednik Petrovaradina, izdao je 27. srpnja 1699. godine u Beču Luki st. Sučiću i Đuri Vidakoviću, na njihov zahtjev, još jednu (eine Gezeugnus ihres Wohlverhaltens). Ondje

¹² Ego infrascriptus, notum facio, & attestor tenore praesentium significans quibus expedit Universis, Quod Generosi, & Egregy Domini Georgius Vidakovics Bachiensis, Lucas Szuchics Szabatkaiensis, Dominicus Markovich cum filio suo Georgio Zomboriens[is] Capitanei Dalmatae Celeberrimi, una cum suis, tam Equestris, quam pedestris ordinis sub se habentibus universis commilitonibus, praeterlapsis Annis, & vel potissimum circa 1685. 6. 7. & 8vum jn confyns Regni, tempore etiam Guardianitus mei, ittunc Szegedini existentis Vitae, Sanguini, & honorj non parcendo etiam cum amissione univorsorum Bonorum, & Substantiarum Suarum, penes firmam, Suae Sacr[atissi]mae Mal[ies]t[at]is fidelitatem, dju, noctuq[ue], erga universos atefatae Suae M[ajestati]s Sacr[atissi]mae Hostes infimissimos, indesinenter, jdq[ue] constanter, ac incontaminate sese exponendo pugnaverint, ac jn eo desudaverint ut non solum Patriae emolumentum auxerint, verum, & Gloriosum, Clementissimi D[omi]ni Nostri, Domusq[ue] Austriacae Numen ex omnibus Viribus defenderint. Quod jd ipsum propriae Manus Subscriptione Sigilliq[ue] roboratione testor. Viennae dje 30. May A[nn]o 1699 Fr. Joannes Nagy Diffinitor actualis Provinciae Ss. [i.e. Sanctissimi] Salvatoris (PASu F.1.40.VI/5.116. pag. 102; PASu F.1.41.VI/5.123. pag. 86).

se kaže: „Nositelji ovog dokumenta, Đuro Vidaković i Luka Sučić, obojica kapetani Racke milicije, koja se nalazi u službi Njegova Veličanstva na onim Granicama, dvije su se godine nalazili pod mojim nekadašnjim zapovjedništvom u Segedinu i u svim su prošlim prigodama služili bez ijednog krajcara plaće i svaki put su se pokazali vjerni, hrabri i neustrašivi, ali osobito prigodom deblokade Čanada, koga je opsjeo Thököly.¹³ I nakon toga su nastavili tako služiti sve do mira koji je od sada uslijedio.“ Ni za ovaj dokument možda ne bismo znali da ga već spomenuti i pohvaljeni Josip Vojnić nije prepisao 1910. godine prema primjerku iz arhiva obitelji Vidaković u Mirgešu (Eredeti: Teljesen ép. Vidakovich N. tulajdonában Mérgespusztán):

Der Röm: Kay:Maye:General Feldwachtmeister, Obrister über ein Regiment zu Fuess, und bestelter Commendant zu Peterwaradin

Ich Dieterich Heinrich Freyher von Nehem Herr zu Völlingshaussen etc.:

Demnach Vorweisere dieses Georg Vidacoviz und Lucas Susiz beide Capitains von der in Ihro Mayt: diensten auf denen Gräntzen befindlichen Rätzen Miliz, Zwey Jahr unter meinem damahls obgehabten Segediner Commando gestanden, und sich in allen Vorgefallenen occasionen ohne einzigem Kreutzer Soldes, gebrauchen, auch iederzeit gethreu, mannhaft und ohnverdrossen, absonderlich aber bey dem Entsatz des vom Teckely belagert gewesen Chonats, haben erfinden lassen, und nachgehends solch ihre Kriegs dienste weiters, und bis zu nuhnmehro erfolgtem Frieden fortgesetzt, und mich umb eine gezeugnus ihres Wohlverhaltens geziehmentd ersuchet und gebetten:

Also habe denenselben nicht entstellen, sondern meinem Wissen nach, solches Gezeugnus unter meiner Fertigung hiemit entheillen wollen. So geschechen in Wien den 27ten Monathstag July Im 1699igsten Jahre.

(PASu F.1.40.VI/5.116. pag.103; PASu F.1.41.VI/5.123. pag. 83).

Prijateljska transakcija između Luke ml. Sučića i Luke Vojnića (1745.)

Osobito zanimljiv i historiografski koristan dokument jest „prijateljska transakcija (nagodba) gospode Luke Sučića i Luke Vojnića sklopljena glede nasljeđivanja i podjele ostavštine Jakova Sučića 14. veljače 1745. godine“ u Kalači,¹⁴ i to u prisustvu kalačko-bačkog nadbiskupa i vrhovnog župana Plemenite Bačke županije – Gabrijela Hermana od grofova Patačić od Zajezde, Vrbovca i Rakovca.¹⁵ Pisan je na

¹³ Mirko (Imre) Thököly (živio 1657. – 1705.), knez Transilvanije i kralj Gornje Ugarske.

¹⁴ Jakov Sučić (1688. – 1744.), sin Luke st. Sučića i subotički kapetan od smrti svoga strica, Ilije Sučića (1723.), do razvojačenja vojnog šanca (1743.) (Skenderović 2017, 133-134).

¹⁵ Gore iznesen kratki sadržaj dokumenta u originalu glasi: „Amicabilis Transactio D[omi]nor[um] Lucae Sucsich, & Lucae Voinich in merito Successionis & Divisionis Jacobo-Suchichiane, inita Die 14a Febr[uary]. 1745.“; Za potpunije razumijevanje ovoga dokumenta bilo je nužno uzeti u obzir njegov prijepis, koji je na temelju dokumenata iz arhiva plemenite obitelji Latinović načinio sakupljač bunjevačko-šokačkih starina – dr. Josipo Vojnić (1882. – 1943.), izdanak plemenite obitelji Vojnića od Bajše (PASu F1.7 I/3. 1). Naime, primjerak koji se nalazi u Arhivu Vojvodine dospio je do nas u fragmentima (AV F2, 19/d. 1745.).

latinskom, a strankama je protumačen „na govornom, odnosno hrvatskom jeziku“ (genuina in lingua etiam vernacula seu Illirica expositione, et explanatione). Pročitao je 8. ožujka iste godine u ovodunavskom Komorskom trgovištu Petrovaradinu na Generalnoj skupštini Plemenite Bačke županije.¹⁶ Iz njega doznajemo da je kapetan narodne milicije Jakov Sučić umro u Subotici 3. siječnja 1744. godine, ostavivši ženu iz drugoga braka s četvero žive muške djece. Njegova kćerka iz prvog braka – Katica (Catharina), bila je udana za plemenitog gospodina Luku Vojnića,¹⁷ s kime je u vrijeme rečene transakcije imala jedno muško i jedno žensko dijete u životu. Smrću Jakova Sučića, njegova su djeca, zakonski gledano, postala siročići (in statu pupillari). Luka Sučić, budući rođak Jakovu, zastupao ih je na raspravi „kao njihov tutor po zakonu krvi“ (qua earundem Jure Sanguinis Tutor), a Luka Sučić, budući oženjen Jakovljevom kćerkom (Nomine prolium suarum ex Uxore Catharina Voinich progenitorum), kao njihov prirodni tutor (qua Naturalis earundem Tutor) (AV F.2, 19/d. 1745.). Slijedi prijepis transakcije na latinskom jeziku:

Nos Gabriel Hermanus Miseratione Divina Sacrae Metropolitanae Sedis Colocensis, et Cathedralis Bacsensis canonice Unitarum Ecclesiarum Archi-Episcopus, e Comitibus Patacsich de Zajezda, perpetuus in Verbovecz, et Rakovecz, Incltyi Comitatus Bacsensis Supremus Comes, Sacrae Condam Caesareae, et actu gloriose per Hungariam et Bohemiam Regnantis Regiae Majestatis actualis intimus Status Consiliarius, et in Ejusdem Excelsa Septem-Virali Tabula Con-judex, et Assessor primarius etc., etc.

Nos Gabriel Hermanus Miseratione Divina Sacrae Metropolitanae Sedis Colocensis, et Cathedralis Bacsensis canonice Unitarum Ecclesiarum Archi-Episcopus, e Comitibus Patacsich de Zajezda, perpetuus in Verbovecz, et Rakovecz, Incltyi Comitatus Bacsensis Supremus Comes, Sacrae Condam Caesareae, et actu gloriose per Hungariam et Bohemiam Regnantis Regiae Majestatis actualis intimus Status Consiliarius, et in Ejusdem Excelsa Septem-Virali Tabula Con-judex, et Assessor primarius etc., etc.

Damus pro memoria significando per praesentes quibus expedit Universis: quod postquam Generosus olim Jacobus Szucsich in Privilegiato Oppido, nunc Sz(ent)=Maria vocato, attunc vero militari Fossato Szabatka nuncupato Nationalis Militiae Capitaneus in Anno Domini 1744. Die 3a Mensis January ex hac vita decessisset, et Viduam Secundi Thori cum 4 prolibus masculis in vivis reliquisset, sed et ex priori Thoro Filiam unam Generoso D(omi)no Lucae Voinich in Matrimonium ellocatam procreasset, ex qua pariter unus Masculus, et una faemella in vivis extarent; eotum

¹⁶ Anno 1745 die 8. Marty in Camerali Cis=Danubiano oppido Petrovaradiensi sub Grali J. Cottus Bacsensis Congregatione perlect[um] [...] (AV, F.2, 19/d. 1745.).

¹⁷ Luka Vojnić (1716. – 1787.) bio je sin Stipana pl. Vojnića (1687. – 1769.) i Anđelije djev. Vidaković. Prije razvojačenja vojnog šanca Subotica bio je časnikom ondašnje narodne milicije. Bio je jednim od 42 člana prvog izabranog vijeća povlaštenog kraljevsko-komorskog grada Sent Marija izabranih 1743. godine. U četiri navrata je bio sucem (judex) Sent Marije (1754. – 56., 1762. – 64., 1770. – 72., 1776. – 78.). Također je bio prvim sucem sl. kr. grada Marija Tereziopolis (1779. – 81.) (Grlica 2003, 10; Heka 2015, 171, 175, 214; Nimčević 2017, 105, 108).

nominatus D(omi)nus Lucas Voinich, a Generoso D(omi)no Luca Sucsich velut jure Sanguinis Tutelam relictarum ex Secundo Thoro prolium gerente, Jura uxoratitia Successionis ac Divisionis prosequi cupiens, ratam Uxor suae in prolibus superstitis ex universa relicta Substantia quaerere, et sollicitare cepit. Hocq(ue). fine facta ad J(nclytum):Co(mi)t(a)tum Instantia obtinuit, ut per exmissionem processualis Judicium cum Juratore authenticum tam mobilis quam immobilis per antelatum D(omi)num Condam Capitaneum Jacobum Sucsich relictæ Substantiæ, exauditis etiam ad rem præsentem conducentibus sub corporali Juramento Testibus, benevolis quoq(ue). nonnullorum exceptis fassionibus conscriberetur Inventarium. Quo J(nclyto). Commitatui relato Partibus Suasum erat, ut placidioribus potius modis, quam cum litis Strepitu, quo et Cognationalis affectus intra Partes conservetur, fatigys item et Sumptibus modus poneretur, ac tandem multa ex dubio litis eventu facile profluentia propediuntur incomoda, negotium hoc Successionis, et respective Divisionis pertractarent, et finaliter sopiret: Suasum ulterius Partibus erat, ut si intra se amicam hujusmodi compositionem terminare non quitent, quolibet illarum Viros de Gremio J(nclyti).Co(mi)t(a)tus pacis amantes, et Jurisperitos, ac Sibi confidentes ad hoc negotium sumarie pertractandum ac finaliter complanandum et terminandum deligerent, et hoc quidem pro pace, concordia et animorum unione Saluberrime suggesta consilia præfatae Partes intimius perpendendo, et sibi cordi sumendo, dubiumq litis eventum, et concomitativa incommoda (1) ob oculos ponendo, tandem concepta in Nos fiducia,

Seque ab ea sive via Juris, sive alio quocunq. modo nusquam recessuros declaraverint, quin potius transactionali Conventioni et Compositioni hinc se pro semper adhaesuros bona fide asseverarunt

Conventionis porro sive transactionalis ut præmissum, compositionis est sequentis tenoris:

Primo: Antelati D(omi)ni Lucas Suchich, et Lucas Voinich personaliter adstantes, prior quidem Nomine prolium per defunctum D(omi)num Capitaneum Jacobum Suchich in statu pupillari relictarum qua earundem Jure Sanguinis Tutor; alter vero Nomine prolium suarum ex Uxore Catharinae condam Voinich progenitorum qua Naturalis earundem Tutor, objectum amicabile, et transactionalis hujus compositionis principaliter bonam fidem assummentes et ex hinc ad removendos omnes litigiosos et periculosos ex dubio litis eventu strepitus pacis potius Concordiæ et unionis animorum intuitu, quæ etiam Partium præmissarum majorem in Jure fiduciam collocasset, ob luctum temporis et expensarum, in hanc transactionem pro bono quoq(ue). relictarum prolium sponte, libere, et natura ac plena animi deliberatione praelabita consensit, cujus fundamento.

Secundo: D(omi)nus Lucas Voinich præciso omni ulterioris Juris strepitu nec non rescissit omnibus, sive per modum investigationis, et inquisitionis, sive cuiuscunque ad ulteriorem revelandorum revelationem conducentibus modis et medys pro reali et integrali tam ex mobili, quam immobili per defunctum Jacobum Suchich relictæ substantiæ portione ad rationem præhabitæ Uxor suae et superstitem ex ea prolium summarie in parato aere fl(oren)or(um): R(enensum): 2500. Item unius

siccaemolae, pro hinc et nunc per D(omi)num Lucam Suchich possessae medieta-tem ratam, ac tandem s. h. Vaccas (2) duas, Juvenças 2. et Vitellam 1. et Caballas 2. acceptati qua quidem cum portione absq(ue). ullo revocationis, vel cujus vis immutationis reservatio beneficio Contentum se tam pro nunc, quam pro futuro conten-tum esse, et contentum fore declaravit.

Tertio: E contra vero D(omi)nus Lucas Sucsich qua Tutor relictarum per D(omi)num condam Capitaneum Jacobum Suchich prolium bona pariter fide declarat se ex vi amicabile hujus et transactionalis compositionis tam praedictos bis mille quin-gentos florenos, quam prospacificata priori puncto peccora intra octiduum realiter et effective antelato D(omi)no Lucae Voinich numeraturum, et resignaturum.

Quarto: Utraq(ue) Pars transigens bonae fidei ultronee inhaerendo, et transactioni hinc firmiter insistendo quasvis alias intuitu hujus Successionis seu Divisionis emer-gibiles cassat, annihilat, et per omnia mortificat praetensiones.

Quinto: Atque Dum praefatus D(omi)nus Lucas Suchich Quietantiam D(omi)ni Lucae Voinich super plenaria sui ex fundamento hujus transactionis excontentatione P(atri). Praesidenti Ord(inis). S(ancti). Francisci Prov(inciae). Salvatorianae, Oppi-do Sz(ent)=Maria produxerit, saequestrum quoque sive depositum pecuniarum con-dam Jacobo-Szuchichianarum ex dispositione J(nclyto). Co(mi)t(a)tus Bacsiensis ex Nostra Jurisdictione et autoritate pro securitate relictarum prolium impositum, ipso facto relaxatum habeatur, et pecuniae erga recepisse P(atri). Praesidenti dandum D(omi)no Lucae (sic!) (primjedba Josipa Vojnića) Suchich extradentur.

Quam praevio modo stipulatam transactionem Partes transigentes sponte, libere et matura animi deliberatione praehabita inalterabiliter, tam proprio, quam sub Tute-la constituarum, et in praesente transactione interessaturum Prolium Nomine ob-servandam acceptant, et facta praevie Partibus transigentibus hujus transactionalis instrumenti clara et distincta perlectione, illiusque pro superabundanti de vero ad verbum, notanter autem Significativarum vocularum Arbiter, transactio, genuina in lingua etiam vernacula seu Illirica expositione, et explanatione priorum chyro-graphorum subscriptione, et suorum usualium Sigillorum appressionem per omnia ratificant. Harum Nostrarum propriae pariter Manus Subscriptionem et majoris Sigilli Nostri appressionem roboratarum Testimonio mediante transactionalium litterarum. Quae dabantur in Archi-Ep(isco)p(i)ali et Residentiali Civitate Nostra Colocae, Die 14 february. Anno Domini 1745.

Gabriel Archi-Episc(opus): Colocens(is)

Franciscus Lenhard

Jur(atus). Cancellista mppia (=manu propria)

(PASu F.1.7. I/3. 1; PASu F.1.40.VI/5.116.pag.107-110).

Uz gore opisani ugovor se pod istom signaturom nalazi „promemorija koja se tiče slučaja postavljanja tutorstva nad siročadi pokojnog plemenitog Jakova Sučića“.¹⁸ Na sačuvanom primjerku iz Arhiva Vojvodine ne vidi se, uslijed oštećenja, datum

¹⁸ Pro memoria In Causa constituendi Tutoratus orphanor[um] Nobilis condam Jacobi Szuchich, ob-servanda (AV F.2, 19/d. 1745.).

njegova nastanka. Međutim, očito je da je dokument nastao nakon smrti Luke ml. Sučića, jer ondje na prvoj stranici čitamo: „Kada se gospodin Luka Sučić selio iz života u vječnost, u samrtnom je ropcu postavio za tutore rečene siročadi plemenitu gospodu – vrhovnog stražmeštera¹⁹ Nikolu Markovića, te Stipana Vojnića“.²⁰ I na drugoj stranici nalazimo navod iz kojega proizlazi da spomenuti Sučić u ovo vrijeme nije bio među živima (defunctus Tutor Lucas) (AV F.2, 19/d. 1745.).

Nadgrobnni govor na ukopu kapetana Luke Sučića (1747.)

Dragocjen s više aspekata (povijesno, lingvistički i dr.), nadgrobnni govor na ukopu kapetana Luke Sučića iz 1747. godine, međutim, dugo vremena nije dobio pozornost kakvu zaslužuje. To zvuči čudno tim prije ako se ima u vidu da on nije predstavljao potpunu nepoznanicu, makar ne u Subotici. Naime, kulturni djelatnik bunjevačkih Hrvata između dva svjetska rata, Ive Pričić (1894. – 1959.), spominje ga u svojoj knjižici *Subotica i Bunjevci* (1936.): „Nadgrobnni govor održan 1747. godine Luki Sučiću II. kapetanu Subotice. Govor je napisan čistim i lijepim hrvatskim jezikom (original je u posjedu g. Dr. Josipa Vojnića)“ (Pričić 1936, 36). Uslijed nedostatne obaviještenosti, istraživačima se događalo da osobu kojoj je posvećen ovaj govor pogrešno identificiraju s Lukom st. Sučićem. Tek je László Magyar u uratku o Ivanu Sučiću, prvom gradonačelniku Subotice, objavljenom 1996. godine donio nekoliko rečenica iz ovog govora, točnije iz njegova prijevoda na mađarski (Magyar 1996, 107-113; PASu F.1.40.VI/5.116. pag.81: Nemes Lukacs kapitány úr halálózsása). Te je rečenice iz mađarskog prijevoda Ladislav Heka (1959.), profesor Sveučilišta u Segedinu, preveo na hrvatski (Heka 2015, 249-250).

Duboko svjestan značaja ovoga izvora i iskreno zabrinut za sadašnje stanje fonda Vojnići od Bajše, donosim ga ondje u cjelini prema prijepisu Josipa Vojnića (PASu F.1.40.VI/5.116. pag. 77-80).

Priminuche Plemenitog Gospod(ina). Kapetana Luke!

In pace in idipsum dormiam, et requiescam.

U miru u istomu spavatichu, i pocsinuti. Ps. 4 v. 9.

Svakomu csoviku pravednomu od potrebeje na ovomu svitu truditise, raditi, i poslovati; od potrebe takogjer jest njemu vazda bditi, pored toga vazda putovati, trudise pravedan, dokje na ovomu svitu; jere pravedni jesu pravi vojnici Isukerstovi, koji vazda jesu pripravn, i gotovi na sluxbu njegovu, ponukovani opomenuchem Svetog Pavla Apostola svakomu virnomu Isukerstovomu slugi govorechega Labora sicut bonus miles. Radi kakono dobar vojn. 2. Timot. 2. 3. Pravednomu csoviku, i dobromu vojniku, dokje na svitu ovomu, vazda valja bditi; jere bdechim obechano jest

¹⁹ Supremus vigiliarum praefectus ili njem. Oberstfeldwachtmeister, mađ. fő strázsa mester, ili hr. vrhovni stražmešter.

²⁰ „D[omi]no Luca Szuchich e vivis ad aeternitatem migrante in agone constitutus constituit Tutores D[omi]nos Nobiles N[icolaum]. Markovich Supr[emus]. Vigil[iarium]. Praefect[us]., et Stephanum Vojnich productis orphanis“ (AV F.2, 19/d. 1745.).

blaxenstvo po svidocsanstvu Svetoga Luke u Evangelju Isukerstvom govorechega: Beati servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes. Blaxene jesu sluge one, koje, kada prijde Gospodin nagjejih bdechih. Luc. 12.37. Takogjer svakomu pravednomu, dokje na ovomu svitu, valjamu brez pristanka putovati, pravedanbo csovik vazda radi upravnim putem hoditi, da posli ulogog, i dugog putovanja bude mochi dochi u vlastitstvo nebesko, vodechim njega Gospodinom i hotiuchim njemu ukazati Kraljevstvo svoje, kako zabilixi Duhom svetim nadanut Primudri Solomun, u knjigi Mudrosti: Justum deduxit Dominus per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei. Pravednoga privede Gospodin po putih upravnih, i ukaza njemu kraljevstvo Boxie. Sap. 10.10.

Oh Slissaoci Pridragi! Kolikoje Slatko pocsinuche posli truda, kolikoje milo spavanje posli svagdanjega bdenja; kolikoje veselo dossasche u vlastitstvo posli mlogog putovanja. Ova svakolika slast nassastaje na ovomu prid nami lexechemu Plemenitomu Gospodinu Kapetanu Luki Sucsich, koga vi scinite, daje mertav, al on nije mertav, nego pocsiva posli mlogog truda; nije mertav, nego spava posli svagdanjeg bdenja; nije mertav, nego je posli ovog placsljivog putovanja otisao u vlastitstvo kraljevstva, nebeskoga, gdje Xivot brez smerti; Xivot slatkog pocsinucha, Xivot milog spavanja, Xivot vicsnjega pribivanja. Od smerti, illi priminucha pravednik ljudih govori pivajuch okrunjen Prorok David. Pretiosa in conspectu Dni mors Sanctorum ejus. Pridragaje prid licem Gospodina smert (1) svetih njegovih. Ps. 115.15 Zasstoje pridraga? moji pridragi! da recsem sa svetim Bernardom, zato; jere Requies est post multos labores, estque laborum finis. Pocsinuche jest ona, koju govorimo daje smert, pocsinuche jest posli mlogih trudah, i jeste takogjer sviuh trudah sverha. S. Bernar. Dobrosi rekao Medotekuchi Naucitelju S. Otsce Bernardo, tvoje ricci davno biau sverssene inapunjene na Plemenitoj Familii Sucsich, i sadase izpunjuju na ovomu Plemenitomu Gospodinu Kapetanu Luki Sucsich; svabo ona plemenita familia na ovomu svitu Xivuchi trudilase jest dvostrukim trudom: trudom Boga, i trudom Cesara trudilase jest ista familia trudom Boga, dixuchse iz derxave slobodne, Raguzanske pod jarmom Turskim, postavljene, i dogje u zemlju Katolicsansku, u zemlju prisvittog Kraljevstva Macxarskog, u komu kraljevstvu virno sluxechi Privisokomu Cesaru, i prisvittomu Macxarskomu kralju ista plemenita familia Sucsich, od nje prvi jeste postao Oberkapetan Plemeniti Gospodin Luka Sucsich, koji virno sluxechi Privisokomu Cesaru, rad one virnosti u robstvu turskomu zaderxan bisse. Iu Kurucsagu, njega u istoj familii slidi Plemeniti Gospodin Illia kapetan, koji takogjer dobar, i viran sluga bisse Privisokog Cesara virnoga branecsii u Kurucsagu. Takogjer i pod Temissvarom njega u istoj virnosti virnoje slidio Plemeniti Gospodin kapetan Jakov Sucsich, koji takogjer nastoja viran biti Privisokomu Cesaru Karlu ssestomu, u svomu officium kapetanskomu vazda stalno stojechi, teh vojevajuchi u Silezii, Mihadi, i pod Biogradom. Kada on vojeva, i brani zemlje Cesarske, i kraljevske, tada na misto njega u ovoj posstenoj vojnicskoj Varossi posta Plemeniti Gospodin Gjuro Sucsich Kapetan Laitnandt, i Poglavar iste Varosse, gledajuchi i on svojom pomnjom za dobro prijasnog Kraljevstva Macxarskog, i prisvite kuche Austrinske. Oni svikolici Plemeniti Gospodari Kapetani, zajedno s ozgor rechenim Plemenitim Gospodi-

nom Ober Kapetanom virno sluxechi privisokim Cesarom, i kraljom Macxarskim, svelikog truda prisslisu na vicsnji pokoj, kako pisano jest. Amodo jam dicim spiritus, ut requiescant a laboribus suis. Odsada jurve govori Duh, da pocsinu od posalah svojih. Apos. 14.13. Pidrugi Slissaoci! nijeli ovi Plemeniti Gospodin kapetan Luka Sucsich u virnosti, i u trudu naslidovao plemenitu familiju svoju? Zaisto jeste, prem-dabo on do sadanjeg vrimenta u officium kapetanstva najposlidji bisse u svojoj familii, nissta nemanje po prilici starjih svojih i on vazda viran bisse Privisokomu Cesaru Carlu ssestomu, i Prijasnoj Kraljici nassoj Marii Theresii, virno, i snaxno vojevajuchi pod Vidinom, u Vlasskoj, i najposli pod Pragom, gdi on na taj csas najposlidnju virnu sluxbu svoju jesste sverssio virno branечи s truppom svojom zemlju Prisvitte kraljice. Dakle ple- (2) meniti Gospodine Kapetane Luka Sucsich, buduchi ti jesi bio dionik truda starjih tvojih u familii Sucsich! nijeli prilika, da posli truda budess dionik i slatkog pocsinka? Xelim; evo od ssestdeset godinah familia moja u officium Kapetanstva virnoje, sluxila Privisokim Cesarom, i kraljom prijecsnoq kraljevstva Macxarskoga: svikolici starji moji posli truda prisslisu na pokoj vicsnji, i ja dakle posli moga truda xelim dionik biti slatkoga pocsinucha. Haec requies mea in saeculum saeculi. Ovoje pocsinuche moje u vik vikah. Ps. 131.14. Pocsiva dakle ovi Plemeniti Gospodin kapetan Luka Sucsich; pocsiva jurve mlogog truda, i pocsivatiche u miru u vik vikah.

Vidim ja ovdi Plemenitu njegovu Familiju veoma razcviljenu, placsuchu, i cvilechu sverhu njega ovdi lexechega, al nemojte mlogo plakati, svakogabo opominja Duh Sveti po ustah Primudrog Solomuna. Modicum plora supra mortuum. Malo, veli, placci sverhu mertca. Eccli. 22. 11. Zasto nevalja mlogo plakati sverhu njega? Zato, quoniam requievit. Zasttobo nije umro, negoje pocsinuo, nam dakle sada valja sli-diti obicsaj pribivaocah zemlje Thracianske, koji ondasu plakali, kadse tko u familii rodio, jereje na posao na ovi svit dossao, buduchi csovik se rodi za posao, a ptica da leti; alli kadje tko iz ovog svita na drugi prissao, onda jesuse veselili, znajuchi daje jurve taj mertve pocsinuo od posalah svojih. Sveti Ivan Zlatoustni pisse od nikh redovnikah, koji u jednomu Manastiru stojechi veomase milovau, al kada jedan, illi drugi od nji hoche pochi iz ovog svita, i ostala bracha to razumi, nijese ona bracha oxalostila, nego svikolici veoma jesuse radovali, i veselili: Si nunciatum fuerit, quod unus ex eis mortuus est, ubique laetitia, voluptatis multum. Ako, veli, navissteno bude da jedan od nji umro, nisu plakali, nego svudaje mlogo veselja, mlogo radosti, i razkossja. Hom. 59. ad pop.²¹ Zasto nisu plakali? Zato, jeresu znali, da brat njiov s truda ovog svita jeste prissao na pokoj vicsnji; zato i Ti Plemenita Familia Sucsich nemoj sada plakati, nijebo umro ovi Plemeniti Gospodin kapetan Luka, nego struda mlogog ovog svita jeste prissao na pokoj vicsnji, koi ona vazda jeste sebi xelio. Ovi vicsnji pokoj veoma xeljasse sveti starac Simeon, csovik pravedan, i Bogostrassan,

²¹ Riječ je o jednom mjestu u *Propovjedima antiobijskom pučanstvu* (Homiliae ad populum Antiochenum) carigradskog patrijarha Ivana Zlatoustog (349. – 407.). *Κάν απαγγελθῆ, ὅτι ὁ δεῖνα τετελεύτηκε, πολλή ἢ εὐφροσύνη, πολλή ἢ ἡδονή· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦμα τις εἰπεῖν, ὅτι ὁ δεῖνα τετελεύτηκεν, ἀλλ' ὁ δεῖνα τετελείωται.* (<http://alavastron.blogspot.rs/2016/10/Spiritum-Sanctum.html> Pristupljeno 10. travnja 2018.).

kako od njega pisse sveti Evangjelisti Luka: pride on u Duhu u Cerkvu, i kada uvodjaju diticha Isusa roditelji njegovi, da ucsine po obicsaju zakona za njega, on primi njega na ruke svoje; i videchi, dase jurve priblihuje konomu xeljnomu pocsinuchu, tada blagosovi Boga, i recse: Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace, quia viderunt oculi mei salutare tuum. Sada odpusschass slugu tvoga Gospodine po ricsi tvojoj u miru, zasstosu vidili ocsi moje spasenje tvoje, kojese pripravio prid obrazom svih pukovah. Luc. 2.29 et 30. Mogu ja rechi Pridragi slissaoci, da ovi Plemeniti Gospodin Kapetan Luka Sucsich mlogoje srichnii bio, od ovog starca Simeona; ovibo Gospodin istog spasitelja svoga, koga je ocsima svojimi vidio, ne na ruke svoje, nego u serdce svoje jeste primio, i ssnjimse jest sjedinio: Nevirujem, da nije onda i on u radosti, i veselju serdca svoga pivao. Sada odpusschass slugu tvoga Gospodine po ricsi tvojoj u miru, zasstosu vidili ocsi moje spasenje tvoje, tojei Isukersta sina tvoga jedinoga, ne samo jesuga vidili ocsi moje, nego i primiloje njega serdce moje, visse od sada ne traxim; dakle In pace in idiptum dormiam, requiescam. (3) U miru u istomu spavaticu, i pocsinuti. Ps. 4.9. Smert ovog Plemenitog Gosp. Kapetana Luke Sucsich nije smert negoje jedno milospavanje posli svagdanjeg bdenja. Istina je, da bezumni ljudi od svakogache rechi umroje, umro, i tako pravedni vidjeni jesu ocsima bezumnih umriti: Vidi sunt oculis insipientium mori Vidjenisu ocsima bezumnih umriti; Sap. 3.2 al verlose varaju oni bezumni ljudi, od kojih akose tko ovdi nakrdi, neka slussa ricsi svetog Otca Bernarda: Amici Dei mori videntur oculis insipientium, sed oculis sapientium judicantur potius obdormire. Priatelji Boxii videse umriti, ocsima bezumnih al ocsima mudrih vechmase vide spavati. Serm. 20 in Fest. Apost. Odkuda okrunjen kralj, i prorok David, kojie obicsavao sedamputah na dan falu rechi Gospodinu Bogu, nikicsas velikim napunjenim veseljem takoje pivao: Dexter a Domini fecit virtutem, dexter a Domini exaltavit me, dexter a Domini fecit virtutem, non moriar. Desnica Gospodinova ucsini kripost, desnica Gospodinova uzvisi mene, desnica Gospodinova ucsini kripost, nechumriti. Ps. 117, 16. 17. Oh Davide ssto govoriss? Nijeli svakomu odregjeno umriti? nisu li pomerli kralji, i proroci? Zasto ti buduchi kralj, i prorok govoriss, da nechessumriti? Odgovara na misto njega vele mudro Sveti Otac Basilia: Cum dicit, non moriar, ostendit mortem non esse mortem. Kada recse David: nechumriti, pokazuje nam da smert nije smert; ako smert nijesmert, istoche dakle biti? jest jedno spavanje milo, zato od sebe isti prorok recse: In pace in idipsum dormiam. U miru u istomu spavaticu. Nije rekao: umrichu, nego spavaticu. To sam Isukerst potverguje, koi u Evangjelju Svetoga Ivana govorechi od smerti Lazara recse: Lazarus amicus noster dormit, sed vado, ut a somno excitem eum. Lazar priatelj nass spava, nego idem, da oda sna probudim njega. Joan. 11.11. Rekosse dakle ucsenici njegovi: Gospodine! ako spava, zdravche biti. Nisu razumili rics njegovu, a bisse rekao Isus od smerti njegove; al nije rekao. Lazar priatelj nass umroje, nego recse: Lazar priatelj nass spava, pokazujuchi da smert tilesna nije smert, nego jedno spavanje, nije dakle umro Plem. Gosp. Kapetan Luka Sucsich, nego spava, i Davidom pivajuchi: In pace in idipsum dormiam, da u najposlidnji dan dostojan bude spravednim slissati one ricsi: Expergescimini, et laudate, qui habitatis in pulvere; probuditese, i falite Gospodina, koji pribivate u prahu. Jsai 26:19:

Smert ovog Plemenitog Gospodina nije smert, nego je priminuche srichno iz ovog svita u vlastitstvo Kraljevstva nebeskoga. Slussajte richi svetog otca Jerolima pi-ssuchega. Spa ad viduam Jun. Tom. 5.

Sermo hic, in funere secundi Lucae Szutsits Capitanei Anno 1747. defuncti dictus, mihi infrascripto ex Archivo Ppum (=Patrum) Franciscanorum M(aria). Theresiopolitanorum datus est Paul(us). Szutsits M(etropolitanae). E(cclesiae). Coloc(ensis). Canon(icus)²²

Gavrilović pogrešno pripisuje ovu sahranu Luki st. Sučiću (Gavrilović 2008, 22). Njegova priča da je „(na) sahrani Luke Sučića pristigla rodbina tvrdila (...) da je njegov otac bio samo na službi u Albani, gde se Luka i rodio, ali da su oni poreklom iz Dubrovnika“ očito je nastala kombinacijom obiteljske predaje i podataka koje je Iványi našao „(u) jednom uglednom uzorku formulara za vojni popis, koji je obavljen 1. decembra 1700. godine“.²³ Stoga nije suviše naglasiti da iz primjedbe (notandum) Pavla Matije Sučića na gore izneseni govor doznajemo od kojega je mogla poteći priča o dubrovačkom podrijetlu obitelji Sučić: „Ex sermone funebrali dicto in Requiis Lucae Szutsits Capitanei a(nno). (1)747 patet, hanc familiam ex Ragusina Republica ad has partes venisse quod sacer orator, ab eotum viventibus Familiae senibus facile intelligere potuit.“ Tj. „Iz posmrtnog govora održanog na sahrani kapetana Luke Sučića 1747. godine jasno proizlazi da je ova obitelj došla u ove krajeve iz Dubrovačke Republike, što je časní govornik lako mogao saznati od tada živih starijih članova obitelji.“

Zaključak

Proučavanje povijesti Sučića i drugih plemenitih, podrijetlom hrvatskih obitelji u Bačkoj, povezano je s nizom poteškoća. Razdoblje od kraja 17. st. do prve polovice 18. st. moguće je, uslijed nedostatka, nedostupnosti i rasutosti relevantnog arhivskog gradiva, rasvijetliti samo u osnovnim crtama. Logički, posljedica toga jest uski opseg mogućih tema za istraživanje. Konteksti kroz koje je moguće promatrati povijest obitelji Sučić u prvoj polovici 18. st. jesu vojni šanac Subotica, na čijem su se čelu nalazili, te imovinsko-pravni odnosi s franjevcima i drugim obiteljima.

Kada je riječ o izvorima, donekle olakšavajuću okolnost predstavlja činjenica da je kolekcionarskim trudom Josipa Vojnića (izdanka obitelji Vojnić od Bajše) do nas dopro jedan dio relevantnih dokumenata – što u prijepisima, što u originalu – iz arhiva obitelji Sučić, Marković i Vidaković. O sudbini navedenih obiteljskih arhiva nakon silnih promjena, koje su zadesile prostor sadašnje Vojvodine i Mađarske nakon prvog (1918.) i drugog oslobođenja (1945.), može se samo nagađati.

²² U prijevodu na hrvatski: „Ovaj govor, održan na sahrani poslije smrti kapetana Luke Sučić 1747. godine dao mi je Pavao Sučić kanonik Metropolitanske crkve u Kalači, koji ga je prepisao iz Arhiva subotičkih patera franjevaca“.

²³ Riječ je sljedećim podacima: „(K)apetan, rođen u Albani, Bosna, gdje mu je i otac bio vojnik; Sučić ima 52 godine i oženjen je, četovao 10 godina u Bosni kao Parteigänger, a sada se već 12 godina nalazi u Subotici kao kapetan; sudjelovao je u 12 ratnih pohoda, jednom je bio i zarobljen, ali je otkupljen od neprijatelja za 1.000 rh. talira. Ima jednog punoljetnog sina.“

Povijesni značaj Dalmatina (Hrvata) za Bačku danas nitko ne dovodi u pitanje, što opet ne znači da ga ne treba postojano naglašavati. Dosadašnja iskustva srpske, hrvatske i mađarske historiografije pokazuju da je najbolja strategija za pokazivanje i dokazivanje značaja određenog naroda u određenom prostorno-vremenskom kontekstu objavljivanje relevantnog arhivskog gradiva. Stoga se od budućih istraživača očekuje da se ne ograniče na domete ranijih istraživanja, koliko god se oni možda činili impresivnim, nego da iskoristite plodove tehnološkog razvitka s ciljem stvaranja uvjeta za što cjelovitiju predstavu o ulozi Dalmatina (Hrvata) u Bačkoj na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće.

Neobjavljeni izvori:

Arhiv Vojvodine (AV): Arhiv Bačko-bodroške županije (F.2)

Povijesni arhiv Subotica (PASu): Fond Vojnici od Bajše (F.1); Fond Poglavarstvo privilegiranog komorskog trgovišta Szent Maria (F.261)

Literatura:

Antunović, Ivan. 1882. *Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Sokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, gradjanskom i gospodarskom*. Beč: Izdaje i razdieljiva Pisac.

Dudás, Ödön. 1991. *Szabadka város története*. Subotica: Radnički univerzitet Subotica.

Dudás, Gyula. 1893. A bácskai nemes családok. *A Bács-Bodrog vármegyei Történeli Társulat Évkönyve* 9., 51-154.

Gavrilović, Slavko 1992. Sombor — graničarski šanac (1687–1745). *Zbornik Matice srpske za istoriju* 46., 7-48.

Gavrilović, Slavko. 2000. Podaci o bunjevačkoj oficirskoj porodici Marković (od kraja XVII do sredine XVIII veka)“, *Zbornik Matice srpske za istoriju* 61/62., 131-135.

Gavrilović, Slavko. 2008. Bunjevci u Subotici tokom graničarskog i komorskog perioda. Etnolingvistička i istorijska istraživanja o Bunjercima: zbornik radova sa naučnog skupa održanog 25. oktobra 2008. godine u Subotici, 19-34.

Grlica, Mirko. 2003. *Vojnici od Bajše – plemićka priča*, Subotica: Gradski muzej.

Heka, Ladislav. 2015. *Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici*. Subotica: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

István, Iványi. 1886. – 1892. *Szabadka Szabad Királyi Város története* I-II., Szabadka: Bittermann József könyvnyomdájából.

Magyar, László, Bevezető, hol van a Szucsics család levéltára? U: Dudás, Ödön. 1991. *Szabadka város története*. Subotica: Radnički univerzitet Subotica, Subotica, str. 5-10.

Magyar, László. Szuchich János, az első szabadkai polgármester, U: Magyar László, Szabó József, *Szabadka igazgatástörténetéből. 1428-1918. (A polgármesterek*

- névjegyzékével 1796-1996). Tanulmányok, dokumentumok* (ur), 1996. Subotica: Pannon press, str. 107-111.
- Nimčević, Vladimir. 2017. Subotička lasta i novosadski kobac: Doprinosi Petra Pe-kića i Vase Stajića proučavanju 18. stoljeća u povijesti Subotice. *Nova Rijec: časopis za književnost i umjetnost*. God. V., br. 1-2 (proljeće-zima), 88-113.
- Ninković, Nenad. Veliki bečki rat i Rakocijev ustanak. U: Vasin, Goran; Mikavica, Dejan; Lemajić; Nenad, Ninković; Nenad. 2016. *Srbi u Habzburškoj monarhiji od 1526. do 1918*, knj. 1, *Od Mohačke bitke do Blagoveštenskog sabora 1526-1861*, 2016. Novi Sad: Prometej, Radio-televizija Vojvodine, 109-148.
- Prčić, Ive. 1936. *Subotica i Bunjevci: da se zna i ne zaboravi*. Subotica: Matica subotička.
- Segedinčev, Tatjana; Veljanović, Zoran. 2012 (ur.). *Vodič kroz arhivske fondove Istorijskog arhiva Subotica*. Subotica: Istorijski arhiv Subotica.
- Sekulić, Ante. 1978. *Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici*. Split: Zbornik „Kačić“; Subotica: Franjevački samostan.
- Szentkláray, Jenő. 1913. Dzsáfer temesvári pasa. *Századok* 47., 12-25.
- Skenderović, Robert. 2017. *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca): od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*. Subotica: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata; Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje.
- Ulmer, Gašpar. 1986. *Posed Bajša, spahije i kmetovi: 1751-1849*. Novi Sad: Filozofski fakultet, Institut za istoriju.

Summary

Data on Luka Sucic Sr. (1648 – 1705) and Luki Sucic Jr. (1711 – 1747). Contribution and theoretical-methodological approach to historical study of the Sucic family

This paper presents the result of several months of examination of documents from the archival funds in the Historical Archives of Subotica and the Archives of Vojvodina in Novi Sad. Its purpose is to bring the sources related to the history of the Sucic family until the end of the first half of the 18th century, closer to the scientific and general public. There are two, one can say, most prominent members of this family - Luka Sucic Sr. (1648-1705) and Luka Sučić Jr. (1711 - 1747), the former being the first captain of the Subotica military barracks, and the latter being practically the last. At the same time, a modest attempt is made to put battles between the Dalmatians (Croats) against the Turks in the area of Backa and wider (Banat and Srijem) at the turn of the 17th to the 18th century into a wider historical context, influenced by the events of great historical significance (the fall of Nis and Belgrade in 1690).

Key words: Archives of the Bács-Bodrog County, Backa, fund Vojnic of Bajsa, Sucics